

The background of the book cover is a painting of a dramatic sky with large, billowing clouds in shades of pink, red, and orange, suggesting a sunset or sunrise. Below the sky, a dark, silhouetted horizon line separates the sky from a dark, textured foreground that appears to be a body of water or a dark landscape.

Benjamin Myers

Σπάνια κομμάτια

Μυθιστόρημα

Μετάφραση: Μαρία Μαντή

Ο ρυθμός της μνήμης
μας κάνει να ζούμε κάτι πριν συμβεί
και μας τραβά να νοσταλγούμε μια ακτή
που δεν είναι ακόμη δική μας. Η παλίρροια. Είναι
μια μηχανή οξυγόνου, που συνεχίζει αδιάκοπα.
Το σταθερό της βουητό.

«Σκάρμπορο», του Ζαφάρ Κουνιάλ

Κυματισμοί ενέργειας διατρέχουν το πλήθος, σαν το ρυτίδιασμα του νερού που αφήνει μια πέτρα όταν πέφτει στα ρηχά.

Ζεσταίνεται, παραζεσταίνεται. Δέρμα που μυρμηγκιάζει και αδρεναλίνη. Τα πόδια του κούφια.

Νιώθει υπερδιέγερση παντού γύρω του – και μέσα του. Ο χώρος μετατρέπεται σε ένα περιβάλλον χωρίς αέρα, σε κενό. Όλα τα ρολόγια λιώνουν. Νιώθει σαν να πνίγεται μέσα στον ίδιο του τον εαυτό. Η εκτυφλωτική λάμψη των προβολέων που σημαδεύουν τη σκηνή του κρύβει τη θέα, μα αν μισοκλείσει τα μάτια από τα παρασκήνια, νομίζει πως διακρίνει γνώριμα πρόσωπα στην πρώτη σειρά. Πρόσωπα από το παρελθόν, πρόσωπα όσων αγάπησε και έχασε. Όλα τα φαντάσματα συγκεντρωμένα εκεί.

Είμαι ήδη νεκρός; αναρωτιέται. Ή απλώς ονειρεύομαι;

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η «χρυσή ώρα»

Το λευκό φως του πρωινού ήλιου έμπαινε μέσα από τις στραβές γρίλιες και το ψυχρό φως του ξεκινήματος της μέρας απλωνόταν αργά πάνω στο φθαρμένο χαλί σαν να ερχόταν για να τον ξυπνήσει.

Ο Μπάκι ήταν ξαπλωμένος ανάσκελα, με τους γοφούς του να τον πονούν – να τον πονούν σαν να τον είχαν ρίξει στον Άδη. Στις αρθρώσεις του έκαιγε μια φωτιά σχεδόν αδιάκοπη πια, ιδίως στη δεξιά πλευρά: ένα φρικτό, βασανιστικό κάψιμο, που χειροτέρευε τη νύχτα και γινόταν αβάσταχτο το πρωί.

Ο πόνος δυνάμωνε κάθε φορά που γύριζε προς τη λιγότερο βασανισμένη πλευρά του, κι έτσι έμενε ακίνητος. Η κραυγαλέα αυτή αίσθηση στις αρθρώσεις του ήταν βάρβαρη, σχεδόν προσβλητική, σαν κάτι που τον σημάδευε προσωπικά. Αν η σκέψη να σηκωθεί και να κινηθεί τού φαινόταν βουνό, τότε η ιδέα να ταξιδέψει στην άλλη άκρη του κόσμου ήταν κάτι τόσο αφηρημένο, που δεν άντεχε καν να τη διανοηθεί, τουλάχιστον όχι προτού φάει πρωινό, πει τον πρώτο καφέ, σταθεί για ώρα κάτω από το ντους, καταπιεί τα χάπια του και κατεβάσει κι έναν δεύτερο καφέ. Μόνο τότε, ίσως, θα δεχόταν να σκεφτεί το ενδεχόμενο να μετακινήσει το βαρύ του σώμα έξω από τους τέσσερις τοίχους του μικρού, ετοιμόρροπου σπιτιού το οποίο, εδώ και σαράντα χρόνια, αποκαλούσε «σπίτι του».

Ήταν σε λίστα αναμονής. Το έλεγαν «επέμβαση» και, απ' ό,τι καταλάβαινε, η διαδικασία περιλάμβανε προίονισμα και κατόπιν επανασυναρμολόγηση του ποδιού – καμιά φορά και των δύο ποδιών.

Διάολε.

Ο νους δεν το χωρούσε.

Ο πόνος στους γοφούς, τουλάχιστον, αποσπούσε την προσοχή από το δεξί του γόνατο, από τον παλμό στα στραβά του δάχτυλα και από τη μέση που «πιανόταν» με εκνευριστική κανονικότητα. Όταν όμως το κάψιμο στους γοφούς έφτανε στην κορύφωσή του, όλα τα άλλα, χρόνια βάσανά του υποχωρούσαν σε θλιβερές αλλά δευτερεύουσες συσπάσεις και ανεκτά τσιμπήματα – μικρές υπενθυμίσεις δύσκολων καιρών. Όπως κι αν το έβλεπε κανείς, ο πόνος κυριαρχούσε σε κάθε του ξύπνια στιγμή.

Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μακριά – μια απόσταση σχεδόν αδιανόητη. Το φανταζόταν σαν ένα αρχαίο βασίλειο, χαμένο μέσα σε ομίχλες με ωραίες δεσπούνες και ιππότες καβάλα σε άλογα, ίσως. Ανάμεσά τους απλωνόταν ένας βαθύς, αρχέγονος ωκεανός.

Και ύστερα υπήρχε το ζήτημα της ιατρικής ασφάλισης – ή, ακριβέστερα, η απουσία της. Δεν μπορούσε να την πληρώσει. Ούτε ταξιδιωτική ασφάλιση μπορούσε να βγάλει, αν και του είχαν πει πως εκεί τα πράγματα λειτουργούσαν αλλιώς. Στην Αγγλία, είχε διαβάσει, πλούσιοι και φτωχοί γίνονταν δεκτοί στα ίδια νοσοκομεία, δωρεάν. *Δωρεάν*. Εδώ, στις Ηνωμένες Πολιτείες, αυτό λεγόταν σοσιαλισμός· και μια τέτοια ισονομία θεωρούνταν ύποπτη, σχεδόν εχθρική, ενώ όσοι την υπερασπίζονταν στιγματίζονταν ως αντι-Αμερικανοί. Εδώ, αν δεν μπορούσες να φροντίσεις τον εαυτό σου, ήσουν σχεδόν άχρηστος – αν και, θεωρητικά, ο καθένας μπορούσε να φτάσει ψηλά, αρκεί να έσφιγγε τα δόντια και να έβγαζε αρκετά χρήματα. Αυτός ήταν ο λαϊκός μύθος που ονόμαζαν «Αμερι-

κανικό Όνειρο». Ο Μπάκι, πάλι, το ονόμαζε «μαλακίες τούμπανα».

Στο μεταξύ, έπρεπε να εκτελέσει μια συνταγή. Η ανακούφιση από τον πόνο ερχόταν μόνο σε εκείνο το σύντομο διάστημα όπου το προηγούμενο χάπι υποχωρούσε και το επόμενο άρχιζε να δρα – και ακόμα κι εκεί ήταν φευγαλέα, μια στιγμιαία ανάπαυλα από τη διαρκή φλόγα που έκαιγε μέχρι το μεδούλι. Αυτή την περίοδο την αποκαλούσε «χρυσή ώρα».

Στη «χρυσή ώρα» όλα έμοιαζαν όπως παλιά· τότε που ήταν νέος και δυνατός, τότε που η ελπίδα δεν είχε ακόμη διαβρωθεί, τότε που για να αντέξει τις δύσκολες φάσεις δεν χρειαζόταν τίποτα περισσότερο από την αγάπη μιας καλής γυναίκας. Το είχε μάθει από καιρό πως αυτό ήταν σημαντικότερο από το φαγητό, τα χρήματα, το κύρος, τη μουσική ή τα αποκτήματα· και με τη Μέιμπελιν το είχε βρει. Ήταν προνόμιο που τη γνώρισε και έζησε μαζί της ως το τέλος της στροφής, «until the wheels fell off», όπως έλεγε το τραγούδι. Ο πόνος στους γοφούς δεν ήταν τίποτε μπροστά στην απώλεια της γυναίκας του – μπροστά στο απόλυτο κενό που άνοιξε, σαν σκοτεινή δίνη, τους τελευταίους μήνες μετά τον θάνατό της. Η απουσία ενός ανθρώπου που τον καταλάβαινε και τον αποδεχόταν τον είχε συρρικνώσει. Τώρα που τα μάτια της δεν τον έβλεπαν και το γέλιο της δεν ήταν εκεί να τον πειράζει, ένιωθε λιγότερο ορατός – σαν να είχε μαζέψει, σαν να είχε γεράσει μέσα σε μια στιγμή. Μερικές μέρες τού φαινόταν πως, αργά και σχεδόν ανεπαίσθητα, χανόταν από τον κόσμο.

Κόντευε χρόνος από τότε που είχε πεθάνει η γυναίκα του Μπάκι και τίποτα απολύτως δεν είχε ελαφρύνει. Αν μη τι άλλο, η ζωή βάραινε καθώς το φθινόπωρο επέστρεφε, φέρνοντας μαζί του εκείνες τις σκοτεινές τελευταίες μέρες – το ημερολόγιο λειτουργούσε σαν μια καταραμένη υπενθύμιση της

ραγδαίας κατάπτωσης της Μείμπελιν. «Διάολε», είπε, στρέφοντας το βλέμμα στο ταβάνι.

*

Καθώς περίμενε στην ουρά στο φαρμακείο, ένιωθε το επώδυνο τράβηγμα της βαρύτητας προς τα κάτω. Ώρες ώρες, σκέφτηκε, όλα σε παίρνουν από κάτω, όσο κι αν προσπαθείς να πείσεις το μυαλό σου για το αντίθετο. Καμιά φορά απλώς σε πλακώνουν. Το να γερνάς ήταν, δίχως αμφιβολία, μια θλιβερή ανοησία πρώτης τάξεως. Αν προσθέσεις και το πένθος, υπάρχουν μέρες που ένας άνθρωπος αρχίζει να αναρωτιέται ποιο είναι το νόημα όλων αυτών. Η θετική στάση ήταν πάντα πιο δύσκολη όταν ένιωθες πως ο ήλιος είχε σβήσει.

Στον πάγκο υπήρχε ένα παλιομοδίτικο βάζο με ξυλάκια γλυκόριζας. Ο Ρέιμοντ εξυπηρετούσε, και ο Μπάκι άρπαξε ένα. Ο Ρέιμοντ ήταν ο γιος μιας γυναίκας με την οποία πήγαιναν μαζί σχολείο. Στα νιάτα του, ο Ρέι ήταν καλός παίκτης του αμερικανικού ποδοσφαίρου, γεροδεμένος σαν ψυγείο ήδη από τα δεκαπέντε – όχι όμως αρκετά καλός ώστε αυτό να τον καθορίσει. Κάθε πόλη έχει τους αποτυχημένους της κουόρτερμπακ κολεγιακού επιπέδου· ο Ρέιμοντ όμως είχε τη σύνεση και την ανατροφή να μην αφήσει εκείνη την αποτυχία να τον σπρώξει προς την πικρία και τη μετάνοια – στη λογική του «θα μπορούσα, θα έπρεπε, θα είχα κάνει», με την οποία ο ίδιος, ο Έρλον «Μπάκι» Μπρόνκο, ήταν κάτι παραπάνω από εξοικειωμένος. Έβαλε το ξυλάκι στο στόμα και το ρούφηξε. Όχι, ο Ρέι είχε πάρει τον δρόμο της ακαδημαϊκής πορείας, της φαρμακευτικής. Είχε κάνει το σωστό. Έξυπνο παιδί. Σοβαρός. Με σχέδιο. Πήρε το πτυχίο του.

Ο Ρέι ήταν βοηθός φαρμακοποιού στο Walgreens όσο καιρό ο Μπάκι, κουτσαίνοντας, έμπαινε εκεί μέσα με τα φθαρμένα του κόκαλα – καμιά επταετία πια. Και ευγενικός.

Πάντα ρωτούσε για τη Μέιμπελ όταν ο Μπάκι πήγαινε να πάρει τα φάρμακά της – και πάντα την αποκαλούσε «δεσποινίδα». Με σεβασμό. «Και πώς είναι η δεσποινίς Μέιμπελ;» ρωτούσε.

«Καλά, αγόρι μου. Είναι καλά».

«Να της δώσετε τους χαιρετισμούς μου».

Ο Μπάκι σάλιωσε ελαφρά τη γλυκόριζα. Τον τελευταίο καιρό κάτι είχε αλλάξει στο Walgreens. Οι ουρές είχαν μεγαλώσει, ο κόσμος είχε γίνει πιο σιωπηλός, πιο μαζεμένος. Και πιο νέος. Τα περισσότερα πρωινά επικρατούσε μια άλλη ενέργεια. Κάποια από αυτά τα πιτσιρίκια έτρεμαν σχεδόν όταν περπατούσαν.

Διάολε.

Τους έβλεπε και έξω: να σκαλίζουν νευρικά σαν ποντίκια, να τρέχουν από μέρος σε μέρος, πάντα στο κυνήγι, φάχνοντας για καινούργια χάπια με καινούργια ονόματα. Κάποιοι κουβαλούσαν περίεργα πράγματα: τηλεοράσεις πλάσμα, βαλίτσες γεμάτες παλιά CD, ένα ροζ παιδικό ποδήλατο... Αυτό που πολλοί δεν καταλάβαιναν ήταν πως το να φτιάχνεσαι –και να παραμένεις φτιαγμένος– είναι δουλειά πλήρους απασχόλησης· οι τοξικομανείς εργάζονται.

Μετακίνησε τη γλυκόριζα από τη μία άκρη του στόματός του στην άλλη. Δεν μπορούσε να τους κρίνει· ένας δυο απ' αυτούς τους πιτσιρικάδες τον είχαν σώσει κι εκείνον, όταν είχε βρεθεί σε δύσκολη θέση και του έλειπαν πράγματα. Όλοι κουβαλούσαν μέσα τους τραύματα, σιωπηλά και βαριά σαν σακιά γεμάτα πέτρες στην πλάτη. Έτσι ήταν· μέρος της επιβίωσης σε αυτό το ατελείωτο ταξίδι που το έλεγαν Αμερική. Και σχεδόν όλοι ήταν εξαρτημένοι από κάτι, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Το αν αυτό το κάτι ήταν νόμιμο ή όχι, σπάνια είχε σημασία.

Κατά μία έννοια ίσως τα πράγματα ήταν πιο δύσκολα τώρα απ' ό,τι όταν ήταν νέος και άπειρος. Η ζωή είχε γίνει

Η Ντάινα ζει όλη της τη ζωή στο Σκάρμπορο. Παγιδευμένη δίπλα σε έναν ανεύθυνο σύζυγο και έναν ακαμάτη γιο, η μόνη της διέξοδος είναι οι βραδιές *northern soul* της πόλης της, όπου φοράει τα καλά της και χάνεται στα αγαπημένα της κομμάτια.

Η Ντάινα έχει ένα ίνδαλμα: τον Μπάκι Μπρόνκο, που ηχογράφησε μια σειρά από διαμαντάκια της *soul* στα τέλη της δεκαετίας του '60 και ύστερα εξαφανίστηκε από προσώπου γης. Όταν καταφέρνει να επικοινωνήσει μαζί του, δεν μπορεί να πιστέψει την τύχη της.

Στο Σικάγο, ο Μπάκι Μπρόνκο δεν διανύει την καλύτερη περίοδο της ζωής του εδώ και χρόνια - από τότε που έχασε την αγαπημένη του σύζυγο. Το μόνο που θέλει είναι να τα βγάξει πέρα και να φτιάχνηται.

Μέχρι που λαμβάνει μια απρόσμενη πρόσκληση από μια γυναίκα που δεν γνωρίζει, για να ταξιδέψει σε έναν τόπο που δεν έχει καν ακουστά. Μην έχοντας κάτι να χάσει, επιβιβάζεται στο αεροπλάνο και φτάνει στο βροχερό Σκάρμπορο, όπου όλοι φαίνεται να ξέρουν ποιος είναι - για να παίξει μπροστά σε κοινό για πρώτη φορά έπειτα από σχεδόν μισό αιώνα. Κατά τη διάρκεια της εβδομάδας, δημιουργεί νέες και απρόσμενες φιλίες και για πρώτη φορά έρχεται αντιμέτωπος με το παρελθόν του και τις απώλειες που έχει βιώσει.

Μια ζεστή, τρυφερή και αστεία ιστορία
για τις απρόσμενες φιλίες, τις δεύτερες ευκαιρίες
και τη μαγεία της μουσικής.